

Att bära vapen eller inte? Det är frågan!

– Ett samtalsmaterial om kristen tro och värnplikt

EVANGELISKA
FRIKYRKAN

Bilda

Innehåll

Förord	3
Inledning – Att bära vapen eller inte? Det är frågan!	4
Till dig som ledare	5
Film 1 – övning	7
Film 2 – Samtalsfrågor och övningar	8
Film 3 – Samtalsfrågor	9
Film 4 – Samtalsfrågor och övningar	10
Avslutande ord till ungdomarna	12
Extrafilm intervju med Ivan och Shireen	13
Bibelord för fördjupning	14
Tips för fördjupning	15

© Studieförbundet Bilda Svealand 2026
Grafisk form: Kristin Lundström

Kontakt Bilda: elin.kullingsjo@bilda.nu
Uppdragsgivare: Evangeliska Frikyrkans
fredsarbetsgrupp, skriven av Andreas Abrahamsson,
Emil Bengtsson, Felicia Holke, Hanna Leonardsson,
David Lindé, Emma Nandorf och Julia Wellstam.

Evangeliska Frikyrkan och Studieförbundet Bilda
Svealand

info@efk.se • 019-16 76 00 www.efk.se
svealand@bilda.nu • 019-601 53 50 • www.bilda.nu

Förord

ATT BÄRA VAPEN ELLER INTE? Det är frågan!” är ett samtalsmaterial om kristen tro och värnplikt. Syftet är att ge församlingar stöd i att hjälpa gymnasieungdomar att reflektera över frågor som rör vapen användning och dödligt våld – i ljuset av efterföljelsen av Jesus Kristus.

Materialet har tagits fram på uppdrag av Evangeliska Frikyrkans styrelse, efter beslut vid Kongress 2024. Arbetet har genomförts av flera personer och grupper:

EFK Nätverksledare Ung har ansvarat för upplägg och övergripande innehåll. Gruppen har bestått av Andreas Abrahamsson, Emil Bengtsson, Felicia Holke, Hanna Leonardsson, David Lindé, Emma Nandorf och Julia Wellstam.

Josefin Fällsten och Fredrik Wenell har skrivit manus och medverkar i filmerna.

Emil Bengtsson och Julia Wellstam har utformat ledarhandledningen med samtalsfrågor och övningar.

Materialet består av fyra korta filmer med tillhörande samtalsfrågor och övningar mellan varje del. Det är utformat för att kunna genomföras under cirka 1,5 timme, exempelvis i en ungdomssamling, bönegrupp eller liknande sammanhang.

Materialet är inte tänkt att ge ett heltäckande underlag i ämnet utan är utformat för att starta igång tankar och samtal.

»Syftet är att ge församlingar stöd i att hjälpa gymnasieungdomar att reflektera över frågor som rör vapen användning och dödligt våld – i ljuset av efterföljelsen av Jesus Kristus. «

Inledning – Att bära vapen eller inte? Det är frågan!

Under många år har Sverige levt i fred och krig har känts avlägset. I dag ser vi ett världsläge där det åter är krig i Europa. Sverige har gått med i NATO och allt fler unga kallas till värnplikt.

Den gemensamma erfarenheten från Nätverksledare Ung är att många ungdomar saknar en djupare reflektion kring hur de förhåller sig till värnplikt och att bära vapen – och i ännu högre grad en teologisk bearbetning av frågan. För vissa handlar det om att man “inte orkar göra värnplikt”. För andra ses värnplikten som en bra utbildning. Få har fått hjälp att tänka igenom vad tron på Jesus betyder i relation till krig och våld.

Vår förhoppning är att detta material ska vara ett stöd för församlingar i att hjälpa unga att föra en ärlig och genomtänkt reflektion kring krig, vapen användning och dödligt våld – i ljuset av efterföljelsen av Jesus.

Till dig som ledare

Samtalsmaterialet är utformat för att kunna användas under till exempel en ungdomskväll eller hemgrupp. Det är indelat i fyra korta filmer med påföljande frågor och övningar för hjälp till djupare reflektion och bearbetning.

Praktisk information

Materialet är bäst lämpat för gymnasieåldern.

Materialet är upplagt utifrån att en grupp möts vid ett tillfälle på ca 1,5 timme.

Tänk på att det är fyrahörnsövning vid två tillfällena och att det därför behöver finnas utrymme att röra sig i rummet.

Du behöver teknik för att visa upp fyra filmer med ljud under kvällen.

Filmer och samtalsfrågor är samlade i en PowerPoint-presentation som finns att ladda ner på www.efk.se/varnplik

Det finns en extrafilm med de fullständiga intervjuerna med Ivan från Ukraina och Shireen från Palestina (20 min). Om intresse finns kan dessa förslagsvis spelas upp och samtala kring vid ett senare tillfälle. Länkar till videorna hittar du längre ner på sidan.

Att tänka på

Som ledare behöver du ha sett filmerna i förväg och gått igenom frågor och övningar. Det ger dig bästa förutsättningar att leda samlingen väl.

Involvera fler i församlingen så att du inte blir ensam. Be pastor och/eller några församlingsledare att vara med på samlingen och som sedan kan finnas tillgängliga för eventuella samtal.

Kom ihåg att det här samtalet kan röra upp känslor och svåra frågor. Vi uppmuntrar därför att vara vaksam över detta och erbjuda uppföljning för de som kan komma att behöva det.

Tänk på att det kan se olika ut i gruppen i hur mycket kunskap, övertygelse och erfarenhet det finns i ämnet. En del kan redan ha blivit inkallade och ser fram emot att göra värnplikt, andra kan vara oroliga över att bli inkallade. Tänk därför på att inte låta dina åsikter styra samtalet utan försök skapa en öppen miljö där motsatta tankar får finnas i rummet samtidigt. Målet är inte att bearbetningen ska bli helt klar på en samling.

Det kan vara en god idé att meddela föräldrarna att ämnet kommer tas upp så att de är beredda på att samtala med sina ungdomar om frågan dyker upp hemma. Kanske vill föräldrarna ta del av materialet?

Samtalsregler

- Det personliga stannar i gruppen.
- Det är okej att prova tankar och att ändra sig.
- Man har rätt att vara tyst.
- Alla talar i jag-form.
- Alla hjälps åt att hålla tidsramarna.
- Alla bidrar med sitt perspektiv och värdesätter att få ta del av andras.

Hur ser upplägget ut?

- Introducera ämnet, hur upplägget ser ut med filmer, samtal och övningar. Gå igenom samtalsreglerna och ordlistan. (5 min)
- Se första filmen (2 min). Samtala utifrån samtalsfrågor (5 min)
- Se andra filmen (6 min). Samtala kring frågorna och gör övningarna (15 min)
- Se tredje filmen (10 min). Samtala kring frågorna (10 min)
- Se fjärde filmen (11 min). Samtala kring frågorna och gör övningarna (15 min)
- Avrundning och bön (5 min)

Ordlista

I filmerna nämns några ord som kan vara nya för en del. Här kommer en enkel ordlista som stöd ifall frågor dyker upp.

Civila - Människor i krigszoner som inte tillhör militären.

Försoning - När en konflikt löses mellan två parter. Att bli sams.

Moraliska normer - Oskrivna regler och principer som styr vad människor tycker är rätt och fel.

Pacifism - Att göra motstånd utan att använda någon form av våld.

Polarisering - När människor delar upp sig i två tydliga läger på grund av åsikter eller liknande. I stället för nyanser och samtal hamnar man i ett läge där man ser världen i "vi och dom".

Rättfärdigt krig - Försvarskrig som en sista utväg där omständigheterna rättfärdigar dödligt våld.

Rättvist fredsskapande - Att aktivt arbeta för fred innan, under och efter krig, såsom att protestera mot onödiga konflikter eller jobba för en rättvis och hållbar fred efter krig.

Vapenfri tjänst - Att göra värnplikt utan att behöva använda vapen eller lära sig döda.

Värnplikt - Grundutbildning till att bli militär (Kallas ibland att göra lumpen)

Introducera ämnet

Nedan följer ett förslag på några punkter som kan vara med när man inleder samlingen:

Idag ska vi få stanna upp i ett ämne som på olika sätt berör oss alla – frågor om värnplikt, krig, att bära vapen och att arbeta för fred. Och kanske viktigast av allt: vad har det här med vår efterföljelse av Jesus att göra.

Tanken med den här kvällen är inte att vi ska komma fram till färdiga svar, utan att vi tillsammans får börja tänka, reflektera och samtala.

Vi kommer in i ämnet med olika erfarenheter och tankar. För en del väcker det mycket känslor, för andra kanske inte lika mycket. Och det är helt okej.

Låt oss hjälpas åt att skapa ett tryggt rum där vi får tänka högt, lyssna på varandra och vara nyfikna.

Gå igenom samtalsreglerna och ordlistan (se sidan 4 och 5.)

Be en bön för samlingen

Film 1 – övning

Film 1 (2 min): I introfilmen får vi möta några olika personer som berättar om hur de tänker kring värnplikt utifrån sin kristna tro.

På linjen (5 minuter)

Det här är en "på-linjen-övning" som innebär att man behöver förflytta sig i rummet. Ena sidan av rummet är siffran 1 och andra sidan är siffran 10. Be ungdomarna att placera sig på skalan där 1 = ingen koll alls, 10 = full koll.

Frågor till På linjen-övningen

- Hur mycket koll har du på värnplikt?
- Hur mycket koll har du på vad Jesus säger om krig och våld?

Film 2 – Samtalsfrågor och övningar

Film 2 (6 min): I filmen funderar Josefin och Fredrik över vilka människor vi bryr oss om och vem eller vad vi är beredda att försvara. De pratar också om hur Jesus besekrat ondskan och Bibelns vision av en framtid helt utan krig då Guds rike etableras fullt ut i världen. Tills dess är alla kristna idag kallade att bekämpa ondskan i alla dess former och på alla olika nivåer av livet.

Fyrhörnsövning (15 minuter)

Tilldela varje hörn i rummet ett av svarsalternativen. Efter att frågan lästs upp ställer sig var och en i det hörn man sympatiserar/håller med mest. Som samtalsledare kan du fråga några personer i olika hörn om deras val, vilket gärna får leda till vidare samtal i helgrupp. Du som leder samtalet styr tidsåtgången till varje fråga.

Vem eller vad bryr du dig mest om att beskydda? (4-hörn)

- Demokratien
- Din familj och dina vänner
- Kungen
- Annat

Vad ser du för anledningar till att göra värnplikt? (4-hörn)

- För att försvara mitt land
- Det är en bra utbildning
- För att det förväntas av mig
- Annat

Vad ser du för anledningar till att inte göra värnplikt? (4-hörn)

- Jobbigt, gillar inte fysisk ansträngning
- Jag har andra planer
- Jag vill inte använda våld
- Annat

Samtalsfråga

Josefin säger i filmen att Bibelns budskap är att det en dag ska bli total fred på jorden då all ondska besestras för gott. Som kristna är vi kallade att fram till den dagen delta i kampen mot ondskan på olika sätt. Hur påverkar det din syn på ondskan idag?

Film 3 – Samtalsfrågor

Film 3 (10 minuter): I filmen konstateras det att en kristen människosyn bygger på att alla människor är skapade till Guds avbild och älskade av Honom. Jesus uppmanar oss att älska vår nästa och våra fiender på grund av detta, vilket tvingar oss att fundera över när det kan vara rätt att döda och hur krig förändrar vår människosyn. Vi får lyssna till Ivan från Ukraina och Shireen i Palestina som båda är kristna i krigsdrabbade länder, men som landat i olika slutsatser kring hur man som kristen kan förhålla sig till väpnat försvar.

Samtalsfrågor (10 min)

- Hur påverkas du av att tänka på fiender som är skapade till Guds avbild? Varför?
- Gör det någon skillnad om de också är kristna? Varför?

Ivan i Ukraina och Shireen i Palestina har utifrån sin kristna tro landat i olika slutsatser kring sitt förhållande till krig: Ivan menar att Bibeln säger att vi ska älska och skydda de som är närmast oss, våra egna folk. Han tänker att Mose och Paulus är exempel på detta, som är beredda att lida för sina folks skull (2 Mos 32:31-33, Rom 9:1-15). Shireen poängterar istället att kristnas kallelse är att göra motstånd och arbeta för fred, dock utan att använda våld. Hon säger att Bibelns texter om fredsskapande gör det omöjligt för henne att försvara sig genom våld.

- Vilka tankar väcker deras resonemang i dig?
- Vilken av slutsatserna tycker du är rimligast utifrån kristen tro? Varför?

Film 4 – Samtalsfrågor och övningar

Film 4 (11 min): Josefin och Fredrik presenterar tre olika alternativ kring hur man som kristen kan göra för att bekämpa ondskan vid krig. **Rättfärdigt krig:** att försvara med hjälp av våld då det verkar oundvikligt. **Pacifism:** att arbeta för fred utan att använda någon form av våld. **Rättvist fredsskapande:** en kombination av de andra alternativen där man aktivt jobbar för en hållbar fred innan, under och efter krig.

Samtalsfrågor och övningar (20 min)

Fundera själv och sedan tillsammans med din granne i ett par minuter på frågan som Josefin och Fredrik lyfter fram om tre kristna förhållningssätt till krig: Rättfärdigt krig, pacifism och rättvist fredsskapande.

- Vilket perspektiv tycker du verkar mest rimligt?

Låt dem dela sina tankar med varandra två och två.

Fyrahörnsövning

Kan rättfärdiga krig finnas utifrån de sex punkterna? (4-hörn)

1. Rättfärdig orsak – till exempel självförsvar mot angrepp och skydd av oskyldiga.
2. Godkänd auktoritet - endast erkänd statsmakt får förklara krig.
3. Rätt syfte – syftet ska vara fred och rättvisa, inte hämnd eller erövring.
4. Sista utväg – alla andra fredliga medel måste vara prövade först.
5. Realistisk chans till framgång – meningslöst dödande förlorar sin legitimitet.
6. Proportionalitet – den förväntade nyttan av kriget måste stå i rimlig proportion till dess lidande och förstörelse.

- Ja
- Nej
- Vet inte
- Det beror på

Tror du icke-våld fungerar i praktiken? Varför/varför inte? (4-hörn)

- Ja
- Nej
- Vet inte
- Det beror på

Oavsett var man landar i de här frågorna är vi alla kallade att följa Jesus och göra honom känd. På vilka olika sätt kan man visa på och likna Jesus...

... som militär?

... som pacifist?

... när man inte vet hur man ska tänka?

Shireen säger i slutet: "Fred är inte bara ett ord, det är handling". Vad kan du göra för att minska konflikter och istället skapa och hålla fred i din vardag, exempelvis i familjen, bland vänner, i skolan eller på sociala medier?

Övning

Be för konflikterna i Israel/Palestina och Ukraina – eller för någon av de drygt 100 väpnade konflikterna i världen. Om du känner till någon speciell konflikt, berätta om den för de andra.

Knyt ihop säcken

Dela med varandra där ni sitter: Vad tar du med dig från kvällen? Vad går du hem med för känsla?

Fråga om det är några som vill dela med hela gruppen om vad de tar med sig.

Avslutande ord till ungdomarna

Nedan följer några punkter med god råd som kan vara bra att avrunda samlingen med:

- Vi har pratat om en stor fråga som man inte blir klar med över en kväll.
- Vill du prata mer finns det ledare i församlingen som gärna gör det tillsammans med dig.
- Kom ihåg: vi kan landa i olika övertygelser. Det viktiga är att vi respekterar varandra och tar hand om varandra.
- Om du redan har blivit eller längre fram blir inkallad att göra värnplikt kan du välja att göra den på två sätt: med vapen eller som vapenfri tjänst. För att göra vapenfri tjänst måste man skicka in en ansökan när man blivit inskriven. Information och blankett finns här: <https://www.pliktverket.se/for-dig-som-fyller-18-ar/monstringsunderlaget-och-monstringen/att-vara-vapenfri>
- När vi känner att det känns mörkt och hopplöst så kan vi finna tröst i Upp 21: 4 “Och han ska torka alla tårar från deras ögon. Döden ska inte finnas mer, och ingen sorg, och ingen gråt och ingen plåga, för det som förr var är borta.” (SFB 15)
- Avsluta samlingen med bön

Extrafilm intervju med Ivan och Shireen

Film 5: Med hjälp av länken nedan hittar du den fulla versionen av intervjuerna med Ivan och Shireen.

Bibelord för fördjupning

Om ungdomarna skulle vara nyfikna på att fördjupa sig i vad Bibeln säger om krig, fred och våld så finns det här några förslag på bibelord att utgå ifrån samt några samtalsfrågor man kan använda sig av.

1 Mos 1:26-28 Gud skapar människan till sin avbild

Varför skapade Gud människan enligt bibelordet?

Vad säger det om varje människas värde att hon är skapad till Guds avbild?

Matt 5:38-48 Älska era fiender...

Varför tror du att Jesus säger detta om hämnd?

Vad kan det konkret innebära att älska sina fiender?

Matt 25:31-40 Allt vad ni gjort för dessa mina minsta, har ni gjort för mig...

Hur motiverar Jesus att vi ska ta hand om de svaga i samhället?

Rom 12:9-21 Låt dig inte besegras av det onda...

Vad säger detta bibelställe om konflikter och fred?

Varför säger det att vi inte ska hämnas?

Rom 13:1-8 Den kristne och överheten

Vad säger detta om statens rätt att använda våld?

Hur kan man se på detta bibelord under omoraliska och/eller totalitära stater?

Ef 6:10-18 Vi kämpar inte mot kött och blod...

Vad handlar kampen mot ondskan framförallt om som kristen?

Vad ska vi göra för att bekämpa ondskan i världen?

Fil 2:3-8 Var så till sinnes som Kristus Jesus var...

Hur kan vi lära oss av Jesus liv när vi möter konflikter och krig?

Jes 2:2-5, 65:17-25 Förutsägelser om Guds fredliga framtid

Vad säger detta om Guds tanke med världen?

Hur påverkar det sättet på vilket vi bemöter orättvisor och ondska idag?

Tips för fördjupning

Bens Story

Lyssna till Benjamin Peters, tidigare amerikansk soldat i Irak och den resa han gjort när det kommer till krig, fred och att följa Jesus. Serie i sex delar.

<https://mcc.org/resources/bens-story-war-peace-and-call-follow-jesus>

Borde kristna vara soldater? - Debatt

Borde kristna vara soldater? Vad innebär det att älska våra fiender, och ska vi alltid göra det? Lyssna till en debatt från Bibelfestivalen 2026 med Micael Grenholm, lärare på ALT, Olof Edsinger från Svenska Evangeliska Alliansen och biståndsarbetaren Vivian Caragounis.

<https://open.spotify.com/episode/3uUm6ewAicJzKZhmHtBIlz?si=988a6bfd6a314b63>

Bibleproject What does peace cost?

I den här filmen från Bibleproject bjuds vi in i att fördjupa oss i Bergspredikan och Jesu undervisning om icke-våld, vända andra kinden till och att älska sin fiender.

<https://www.youtube.com/watch?v=3EkD-alQhT8>

EVANGELISKA
FRIKYRKAN